

POVESTEA LUI GEORGE

BĂRBAT ROM HOMOSEXUAL

LA INTERSECȚIA MAI MULTOR LUMI

Povești de viață ale unor persoane rome și rome LGBTQ+

Într-o societate care sancționează diferențele individuale și care atașează cu prea mare ușurință etichete dăunătoare celor care nu se conformează majorității, romii și persoanele LGBTQ adesea navighează diferitele domenii ale vieții cu dificultate. Nu de puține ori sunt aspru judecați sau marginalizați, iar în spațiul public sunt mai degrabă invizibili, mulți dintre ei alegând să nu-și dezvăluie identitățile dintr-o încercare de a se proteja.

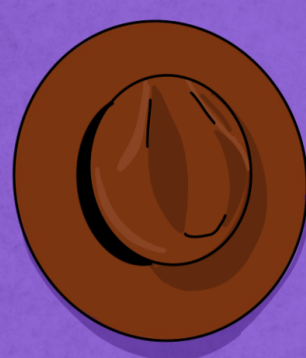
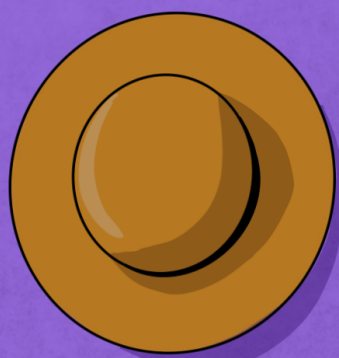
Noi credem în puterea poveștilor personale de a învinge prejudecățile, etichetările simpliste și chiar discriminarea. De aceea vă prezentăm poveștile de viață a cinci persoane rome, dintre care patru LGBTQ+, din întreaga țară, cu experiențe de viață foarte diferite, cu niveluri de educație și profesii diverse, la fel ca personalitățile lor. Sunt povești despre căutări personale și auto-descoperire, bucurii și victorii personale, despre traume și vindecare, despre greutăți și povești de dragoste. Este vorba de **Adina**, femeie romă; **Dora**, persoană romă maghiară non-binară; **George**, bărbat rom homosexual; **Izabella**, femeie romă lesbiană și **Daniel**, bărbat rom homosexual. Poveștile lor sunt prezentate sub forma unor interviuri asupra cărora s-a intervenit minimal, tocmai pentru a rămâne fideli vocilor lor autentice: numele proprii au fost schimbate pentru a proteja identitatea persoanelor intervievate, detaliile care ar duce la identificarea persoanelor intervievate au fost eliminate, iar răspunsurile au fost pe alocuri editate pentru fluiditatea textului.

Răspunsurile din cadrul acestor interviuri reprezintă exclusiv opiniile persoanelor intervievate, și nu punctul de vedere oficial al Centrului de Resurse Juridice (CRJ) și al partenerilor din acest proiect.

Materialul face parte din proiectul „[INTERSECT – Altfel despre discriminare](#)”, coordonat de Centrul de Resurse Juridice (CRJ), în parteneriat cu Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO), Asociația MozaiQ și Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România (UCTRR).

SPUNE-MI CÂTEVA DETALII DESPRE TINE: CU CE TE OCUPI, UNDE AI COPILĂRIT, UNDE LOCUIEȘTI ÎN PREZENT?

Sunt născut și crescut în București și în prezent lucrez la Guvern, dar am o experiență de peste 20 de ani în activismul civic rom și LGBTQ+. În ultimii ani am decis să mă dedic serviciului public, să lucrez într-o instituție în care să pot să și aplic politicile de incluziune a romilor pe care anterior le monitorizam din papucii de organizație watchdog. Acum sunt de cealaltă parte a baricadei în care încerc să pun la treabă sfaturile pe care le dădeam atunci când eram în sfera civică prin diverse mijloace la îndemâna activiștilor din sectorul neguvernamental. Încă din facultatea am luat contact cu drepturile omului, cu activismul, cu imboldul ăsta al schimbărilor sociale. Am avut și experiență în sectorul profit, dar care nu mi-a prea plăcut. După care am intrat în sectorul neguvernamental prin training, apoi am derulat mai multe programe în diverse calități, de la manager de proiect, consultant, expert pe diverse poziții și culminând cu cea de consultant în domeniul politicilor publice de incluziune. În paralel, am avut și experiență de activism în zona LGBTQ+, dar m-am retras pentru că am spus că atunci când lucrezi pentru Guvern e puțin mai complicat să rămâi cu un picior și în societatea civilă. Deci am rămas doar în calitate de trainer, facilitator etc. Am foarte multe pălării și îmi e greu să fac o prezentare exhaustivă a parcursului meu profesional și educațional. Am urmat și două masterate, precum și studii doctorale. Deci e o salată foarte diversă de preocupări.

APARȚII VREUNEI MINORITĂȚI DIN ROMÂNIA? CUM TE IDENTIFICI?

Da, aparțin mai multor minorități, de aici și preocuparea pentru tema de intersecționalitate. Mă identific ca bărbat cis, gay, rom, ateu, cu convingeri de stânga, cu aspirații de middle-class, cu studii, cu anumite preocupări cu privire la drepturile minorităților. Cam acesta e profilul în care mă încadrez. Din start sunt triplu minoritar, din punctul de vedere al etniei, al orientării sexuale și al non-apartenenței la o religie.

CUM A FOST EXPERIENȚA TA DE COMING OUT?

A fost graduală. În timpul facultății, lucram la o revistă și pe același palier cu noi lua naștere Asociația ACCEPT*. De atunci am fost în contact cu subiectul drepturilor omului. Eu știam de mic că nu sunt ca ceilalți, nu știam să explic cum. Știam că am experiențele de atracție către bărbați și non-atracție către fete, colege, dar ca adolescent nu le conștientizezi foarte mult. Dar în studenție am avut o primă relație cu o colegă de facultate, relație care mi-a deschis ochii că de fapt trebuie să las deoparte așteptările cercului social, pentru că nu era niciun fel de atracție, decât una amicală. Probabil toți colegii de facultate credeau că suntem un cuplu, noi îi lăsam să creadă asta, dar în paralel eu aveam preocupări complet opuse. După ce-am terminat facultatea, m-am lansat în prima mea relație de lungă durată, de 12 ani, și în acea relație a intervenit coming out-ul. A fost un proces gradual.

* Cunoscută organizație nonguvernamentală LGBTQ. Mai multe informații la www.acceptromania.ro

Aveam un grup restrâns de prieteni heterosexuali care știau că suntem împreună. Ei nu întrebau, dar nici noi nu trebuia să spunem. Până în 2000-2001, homosexualitatea era încă pedepsită penal, chit că exista un moratoriu cu privire la aplicarea acelei dispoziții penale. Din discuțiile cu cei mai bătrâni decât noi, care au prins perioada de hărțuiri și de persecuție din perioada comunismului, am aflat că erau duși la miliție, anchetați, forțați să îi toarne pe alții, adică niște experiențe pe care personal nu le-am avut, pentru că de-abia după Revoluție am făcut 18 ani și e clar că la vârsta aia te ocupai de școală, nu prea aveai tangență cu lumea asta. Dar cunosc cazuri în care tinerii au fost dați afară din casă și trimiși pe străzi, oameni chiar de-o vârstă cu mine. În diverse prilejuri aflai, de asemenea, de tineri care nu au fost la fel de norocoși ca mine, tineri care au fost dați afară din casă, care au rămas fără adăpost, situații care îți pun sănătatea la risc. Eu pot spune că am fost într-un cerc safe. N-aș putea să mă numesc privilegiat, ci doar un caz mai fericit decât altele.

În momentul în care am ocupat public o poziție de conducere într-o organizație, am avut o discuție cu partenerul meu de atunci, am tras aer în piept și am spus „Da, îmi asum, din acest moment pot să-mi fac coming out-ul”. Care nu era așa, să merg să bat toba pe stradă, ci a fost unul gradual, pe măsură ce învățam legislația, învățam cum să combați anumite lucruri care țin de homofobie cu aspecte legaliste, atunci devii mult mai sigur pe tine și ești mai dispus să-i confrunți pe cei care au vederi homofobe, rasiste. Din moment ce îți cunoști drepturile și ai un oarecare exercițiu, devii mai sigur și ești mult mai dispus să îți asumi coming out-ul.

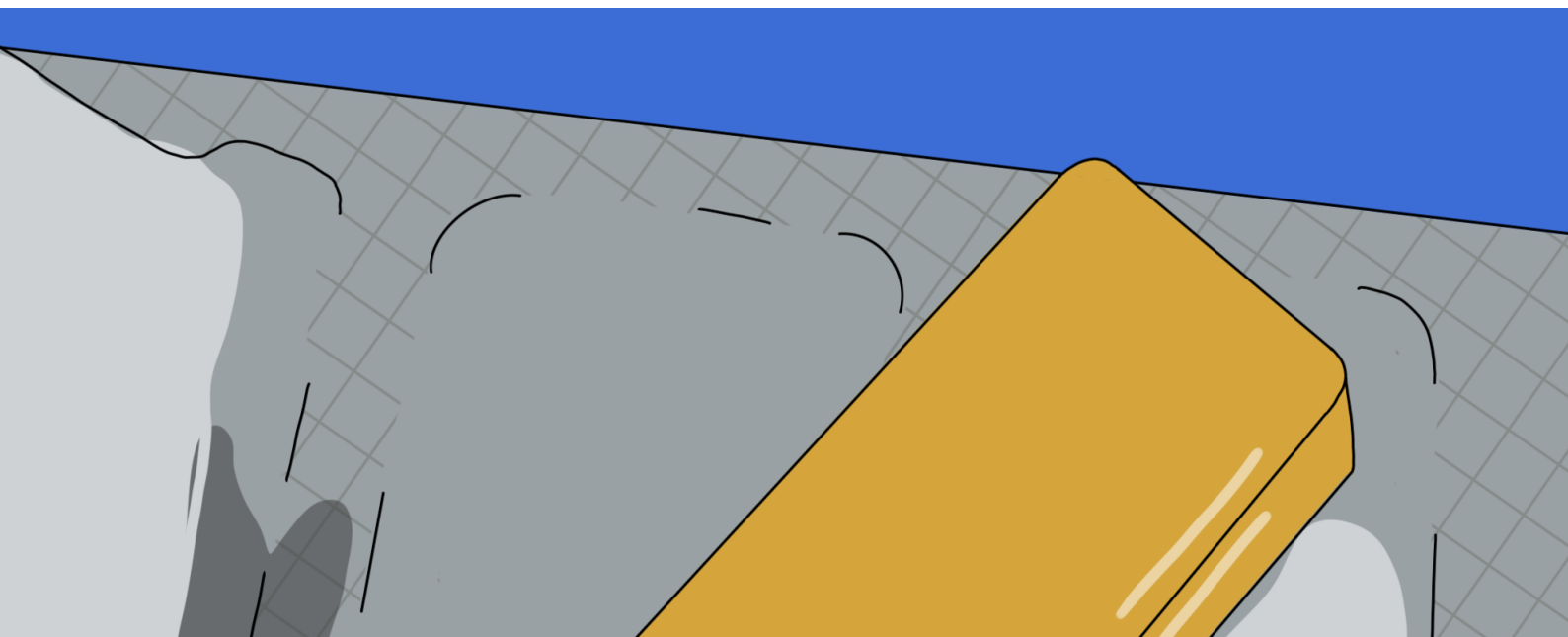
REAȚIA PĂRINȚILOR ȘI A FAMILIEI CARE A FOST?

Reacția familiei nu a coincis cu coming out-ul, pentru că ei au descoperit în timpul facultății anumite reviste și nu a mai fost nevoie de nicio discuție. Eu am crescut cu mama și bunica, nu am prea avut tangență cu tatăl meu. Și ele având o vedere mai conservatoare, erau într-o fază de negare și nu cred că au acceptat povestea asta. Dar nici nu m-au dat afară din casă...

Nu am suferit niciun abuz psihologic de orice fel. Nu știu dacă au înțeles, pentru că nu am discutat foarte mult despre acest subiect. Nu discutăm despre lucrul ăsta (cu mama, pentru că bunica a decedat), pentru că eu am pus o barieră pe tema asta. La un moment dat, i l-am prezentat pe fostul meu partener. Nu pot să spun că a avut o reacție neplăcută, dar nici plăcută. E o situație mai neexplorată.

TE-AI CONFRUNTAT VREODATĂ CU SITUAȚII ÎN CARE AI FOST NEÎNDREPTĂȚIT, DISCRIMINAT DIN CAUZA ETNIEI SAU A ORIENTĂRII SEXUALE?

Ca etnic rom, nu pot să spun c-am avut asemenea experiențe, cu excepția situațiilor când eram pus în penultima bancă (pentru că ultima era goală) cu o colegă de-ale mele care era brunețică. Eu eram mai brunețel când eram copil, dar pe măsură ce creșteam, mă mai albeam la față. Ei ne-au văzut că suntem mai bruneți și ne-au pus în aceeași bancă, lucru care pe mine nu mă deranja în niciun fel pentru că acea colegă aducea Cavit la școală, pentru că tatăl ei lucra la fabrica de medicamente. Și noi mâncam pe sub bancă, în timpul orelor, câte o tabletă de Cavit.

Deci nu am avut nicio experiență traumatică. Am locuit în diverse cartiere muncitorești, unde eram amestecați social, aveam colegi, prieteni romi. În toate cuvântările tovarășului, în toate știrile, ziarele se vorbea despre egalitate în drepturi, niște valori de stângă democratică cu care rezonез. Era celebra sintagmă „fără deosebire de naționalitate...” și alte criterii. Erau niște lozinci ale Partidului Comunist prin care încercau să promoveze egalitarismul, că toți suntem egali în drepturi, că suntem Omul Nou, care era construit în timpul comunismului...

Pot să spun că aş avea mai degrabă experiențe cu creștinii ultra-ortodocși, care atunci când aud că ești ateu sau agnostic... De când eram copil, pe mine nu m-a prins povestea asta. Doar cu bunica mergem la biserică și aceea a fost singura mea experiență. Altminteri, aveam o atitudine amuzantă la adresa creștinilor. Eram de pe atunci cu ceea ce se numea materialismul dialectic și științific. Faptul că am studiat științe exacte m-a determinat să îmi proiectez lumea și realitatea înconjurătoare pe principiile științei. În prezent, am colegi cu care încerc să intru în discuție, care adesea sfârșește foarte rău. Și atunci văd câteva priviri, cum caută sprijin unii în alții, pentru a se coaliza împotriva mea. Eu sunt răul suprem, ateul care nu înțelege. Pe mine mai degrabă mă distrează asemenea situații, decât să mă afecteze. Poate că mă afectează superficial, dar am devenit mai înțelept cu timpul. E greu să faci pe cineva să înțeleagă ceva ce nu e dispus să înțeleagă.

Poate că nu am avut experiențe de discriminare și pentru că, din punct de vedere al etniei, nu sunt ceea ce se cheamă un rom vizibil. Spuneam că pe parcurs m-am mai albit. Poate că mă strecuram mai ușor prin societate, fără să fie nevoie să dau socoteală cuiva sau să fiu întrebat. Chiar am avut o experiență când m-am dus la contabilitate, pentru că urma să plec cu un program în străinătate la firma la care lucram, program care avea legătură cu romii și tipa care ne făcea formalitățile face „Aoleu, dar eu sper că tu nu ești... rom”. Și am zis „Ba da” și ea a zis „Vai, dar nu te cred... îmi pare rău”. I-am zis „De ce să-ți pară rău, că nu e nimic de regretat”. Deci nu știu cât de reprezentativ sunt pentru discuție. Cred că nouă, romilor invizibili sau gay-ilor care nu suntem foarte vizibili, ne e mult mai ușor să ne strecurăm, câtă vreme nu îți afișezi elementul de identitate public. Cum am fost activist, am fost nevoit să vorbesc și din papuci de rom, și din papuci de gay, am condus și o organizație neguvernamentală a romilor, am lucrat foarte mult în programe pentru romi și toată lumea știa că sunt rom.

Cu siguranță că au fost situații în care m-am simțit inconfortabil, dar nu am trăit situații de genul să fiu agresat fizic. E o diferență majoră. Mi-am impus de foarte mic să nu le dau satisfacție celorlalți... Poate forma asta de autoapărare are legătură cu copilăria și nu am conștientizat-o până acum. Deci n-am avut situații de discriminare, iar cele care au fost, au fost soft, am putut să trec peste ele, nu m-au marcat.

AI PRIETENI SAU CUNOȘTINȚE CARE SĂ FI TRECUT PRIN EXPERIENȚE DE DISCRIMINARE?

Despre ce a fost vorba?

Da, din păcate da. Am un foarte bun amic, care a plecat în Italia și a avut niște probleme și cu poliția cât timp a fost în România. El e rom, e gay și este mai flamboiant, în sensul că își pune fuste de femei rome.

Nu e trans, e pur și simplu o fluiditate, se joacă cu expresia de gen. Și venea într-o seară de la o petrecere, unde ei se travestiseră, erau și fete rome trans care participaseră acolo. El venise cu un șorț ca de florăreasă și în drum spre casă se opri să ia o șaorma. Și acolo, niște oameni „răi” l-au văzut că e mai brunet, l-au văzut că e cu fuste și s-au luat de el, el firește că a reacționat, probabil că era și abțiguit, a escaladat discuția. Ția au chemat poliția, care a venit, și poliția l-a luat și l-a dus la secție și l-a bătut. El inițial era în șoc, a încercat să depășească, a mers și la terapie în perioada asta. La început a vrut să depună plângere, dar ulterior s-a răzgândit. Noi vorbiserăm cu cei de la Romani CRISS** să îl ajutăm să depună plângerea, însă se temea de reacții. El are și niște probleme de sănătate și cu toate astea, a preferat să nu depună plângere și să treacă peste incident. Însă a fost foarte afectat, iar problemele lui de sănătate s-au înrăutățit în urma aceluia incident.

** Cunoscută organizație nonguvernamentală pentru drepturile romilor. Mai multe informații la www.romanicriss.org.

Sunt prietene de-ale noastre și multe sunt femeile trans, care au multe experiențe negative de abuzuri ale poliției. Sunt bătute, sunt victime ale discursului urii. Cel mai adesea, fetele trans sunt împinse din cauza discriminării, excluziunii, spre munci sexuale sau în zona aceasta. Și adesea sunt victime din cauza asta. Dacă sunt și rom, intervine și dimensiunea de rasism și de intersecționalitate, sărăcie... Situații de genul ăsta cunosc și am auzit de-a lungul timpului foarte multe. Și pe lângă asta, trauma de a face față, adesea poate fi o teroare. Imaginează-ți să te duci în fața părinților și să le spui că tu ai o altă identitate, deși părinții văd și ei că nu te încadrezi în normele de gen acceptate de societate. Părinții sunt primii care sesizează, dar nu știu cum, cât sunt pregătiți. Eu cred că pentru ele (majoritatea pe care le cunosc sunt femeile trans), e o experiență mult mai traumatică decât pentru bărbații gay sau femeile lesbiene. Când e o femeie trans, bărbat trans, sunt lucruri mult mai greu de digerat în mentalitatea mioritică. Care neexpusă la diversitate timp de 50 de ani... iată cu ce ne confruntăm. După 30 de ani încă discutăm lucruri de genul ăsta.

Dar nu e numai cu poliția. Cunosc un caz cu o persoană care și-a pierdut locul de muncă de două ori pentru că era gay vizibil și nici nu ascundea lucrul ăsta. Dar cu toate astea, nu a depus plângere. Sunt oameni care cunosc legislația, care știu ce drepturi au, dar care din cauza temerii de a fi expuși, inclusiv mediatic, sau în diverse cercuri, nu vor să escaladeze problema asta. În definitiv e o problemă de drepturi.

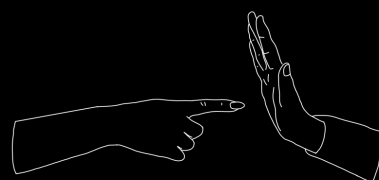
CE SOLUȚII CREZI CĂ EXISTĂ PENTRU PROBLEMA DISCRIMINĂRII ROMILOR/PERSOANELOR LGBTQ+ ÎN ROMÂNIA?

Este un proces. Asta spuneam și noi încă din 2005 când am făcut primul Pride. Eram conștienți că va fi un șoc, dar era un șoc necesar. Și lucrul ăsta se vede. După atâta timp, societatea s-a mai schimbat, s-a mai expus la probleme. Însă e complicat de făcut estimări, deoarece crește intoleranța religioasă. Fundamentalismul religios este un lucru care alimentează poveștile astea. Religia, din păcate, joacă un rol nefast în privința drepturilor...nu doar LGBTQ+, ci și a femeilor (despre care se spune că „trebuie să întoarcă celălalt obraz”, să „fie supuse”, să își „îndeplinească destinul la coada crăciunii”, cum cere norma socială impusă de religie).

Eu cred că oamenii s-au mai expus, au mai călătorit afară. Cyberhate-ul înflorește dar, pe de altă parte, trebuie să facem mai mult pentru a normaliza, pentru a prezenta și un alt tip de discurs, sancționator. Nu e suficient să vezi un comentariu rasist, homofob, antisemit sau de orice fel și să dai o reacție de-asta de genul „Furios”, ci să ai o reacție efectivă, scrisă, în care să scrii „Acesta este un comentariu misogin”, „Acesta este un negaționism antisemit”. Adică să te confrunți cu cei care propagă astfel de discursuri instigatoare la ură sau care o propagă, pentru că neexistând un astfel de discurs, se normalizează discursul extremist. Am văzut chiar din partea oamenilor cu studii și cunoștințe în domeniu, care preferă să nu intre în discuții de genul. Ori de asta avem nevoie în societatea noastră: de dezbatere și de confruntare de idei. Că la noi se înțelege confruntarea de idei să mergi cu furcile și topoarele să-i aplici una în cap, ca să înțeleagă ce a vrut să zică un fundamentalist religios, asta e altă discuție.

**NU E SUFICIENT SĂ VEZI UN
COMENTARIU RASIST, HOMOFOB,
ANTISEMIT SAU DE ORICE FEL ȘI
SĂ DAI O REACȚIE DE-ASTA DE
GENUL „FURIOS”, CI SĂ AI O
REACȚIE EFECTIVĂ, SCRISĂ, ÎN
CARE SĂ SCRII „ACESTA ESTE UN
COMENTARIU MISOGIN”,
„ACESTA ESTE UN NEGAȚIONISM
ANTISEMIT”. ADICĂ SĂ TE
CONFRUNȚI CU CEI CARE
PROPAGĂ ASTFEL DE DISCURSURI
INSTIGATOARE LA URĂ SAU CARE
O PROPAGĂ, PENTRU CĂ
NEEXISTÂND UN ASTFEL DE
DISCURS, SE NORMALIZEAZĂ
DISCURSUL EXTREMIST.**

DANIEL \\ BĂRBAT ROM HOMOSEXUAL

Dar lucrurile de aici pleacă, din faptul că trebuie să fim mai prezenți, mai activi și mai solidari ca minoritari. Știi, există homofobie în rândul comunității rome și rasism viceversa. Și nu numai... există misoginismul internalizat al unor femei. Noi înțelegem cum se alimentează mecanismele, discursul patriarhal și așa mai departe. Să fim conștienți și să încercăm să combatem activ.

CUM ȚI SE PARE CĂ SUNT PREZENTATE ÎN SPAȚIUL PUBLIC PERSOANELE ROME ȘI CELE LGBTQ+? CE CREZI CĂ AR TREBUI SĂ SE SCHIMBE ÎN PERCEPȚIA OAMENILOR VIZAVI DE ACESTE MINORITĂȚI?

Ține de stereotipuri și prejudecăți. Ce ar trebui să se schimbe? În primul rând e vorba de lipsa de expunere. E firesc să avem stereotipuri și prejudecăți, asta ne ușurează viața, teoretic. Totul este să nu vii în spațiul public sau în spațiul meu privat și să mă agrezezi cu prejudecățile tale. Prejudecata e stereotipul pus la treabă. Cât timp îmi aplici un tratament diferit pe baza unor presupoziii, e clar că nu mă cunoști. Soluția ar fi o mai bună expunere la astfel de personalități sau de situații, care să ducă la combaterea stereotipurilor despre minorități. Și doi, educație, educație, educație, fără număr, căci e de lucru aici, din păcate.

Materialul „Povestea lui George” face parte din proiectul „[INTERSECT – Altfel despre discriminare](#)”, coordonat de Centrul de Resurse Juridice (CRJ), în parteneriat cu Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO), Asociația MozaiQ și Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România (UCTRR).

© 2021

Această publicație este protejată de drepturile de autor, dar poate fi reprodusă prin orice mijloace, gratuit, fără permisiune prealabilă, în scopuri didactice, jurnalistice sau academice, dar nu în scop comercial. Pentru reproducerea în orice alte condiții, este necesară permisiunea în scris a organizației Centrul de Resurse Juridice.

Design grafic și ilustrații: Oana Dorobanțu

Interviu de: Antonia Boilă

Corectura: Amalia Tihon

Proiect co-finanțat de Programul Drepturi, egalitate și cetățenie al Uniunii Europene (2014-2020).

Conținutul prezentului material reflectă exclusiv poziția oficială a autorilor și este responsabilitatea acestora, în întregime.

Comisia Europeană nu își asumă niciun fel de responsabilitate pentru modul în care pot fi folosite informațiile conținute în material.